

behavioural regulation and it is a point of reference for evaluation of experiences arisen at musical piece perception, reproduction and teaching by a future teacher in music; 3) national folklore has the following functions when it is taught: regulatory-ethical or evaluative; normative, as a model during formation of an ethical add-in of an artistic ideal; 4) the functions of national folklore can be both positive and negative; 5) understanding of national folklore is formed under the influence of a set of social, special and personal competences; 6) national folklore is a part of the spiritual construct of an individual's outlook.

Key words: *spirituality, spiritual consciousness, national folklore, teaching in music, future teachers in music.*

Чорна Наталія Василівна – здобувач кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля;

Chorna Natalia – Applicant of the Department of Practical Psychology and and social work of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University.

УДК 159.92

DOI: <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2019-50-3-2-220-233>

Юрчинська Г.К. (ORCID 0000-0001-8569-3309),

Степаненко О.О. (ORCID 0000-0001-8979-2443)

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ КОРИСТУВАЧІВ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Стаття присвячена висвітленню проблеми сталих мотиваційних тенденцій та спрямованості на певні емоційні переживання в залежності від рівня виразності «мережеголізму». Розкриті статево-вікові особливості схильності до Інтернет-залежності, які узгоджуються з тенденціями існуючих наукових досліджень, але стосуються вікової групи від 12 – 17 років (добірки, яка була в наявності). Суттєве значення має дія двоєдиного фактору «стать - вік». Встановлено, що середні показники в осіб жіночої статі мають тенденцію до зниження з віком, а в осіб чоловічої статі, навпаки, спостерігається збільшення значень схильності до адикції зі збільшенням віку.

Порівняльний аналіз дозволив виявити особливості сталих тенденцій особистості для двох груп осіб: тих, які вміють контролювати свій час перебування в Інтернеті й тих, які мають деякі проблеми з надмірним захопленням вказаною мережею. Особливості полягають у різній ієрархії зв'язків, зокрема: для осіб, які здатні контролювати свій час перебування в мережі, домінуючим є зв'язок рівня «мережеголізму» із мотивацією принести суспільству користь; для осіб, які мають деякі проблеми з надмірним

захопленням Інтернетом, домінуючим є зв'язок досліджуваної ознаки (Інтернет-залежності) з мотивами комфорту.

Встановлені особливості спрямованості на емоційні переживання в залежності від рівня адикції. Особливість - це обернена картину для досліджуваних груп: для першої домінуючою є спрямованість на емоційні переживання стеничного типу, тоді як для другої – спрямованість на емоційні переживання астенічного типу.

Ключові слова: Інтернет-залежність, сталі тенденції особистості, підтримка забезпечення, комфорт, соціальний статус, спілкування, стеничні переживання.

Постановка проблеми. Вивчення мотиваційної сфери інтернет-залежної особистості необхідне для розуміння базових інтенцій до компульсивної поведінки в мережі Інтернету. Знання про витoki феномену на рівні елементів мотиваційної структури особистості дозволить розробляти ефективні програми корекції та профілактики інтернет-адикції.

На даний момент існує досить невелика кількість праць та досліджень, в яких детально висвітлена проблема мотиваційного компоненту інтернет-залежної особистості, оскільки тема є відносно новою і почала набирати оберти лише декілька останніх років.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Статистично підтверджено, що останні два десятиліття відзначаються глобальним розповсюдженням доступу до мережі Інтернет. Більше половини всього населення Землі є Інтернет-користувачами [9].

Аналіз наукової літератури показав, що на сьогоднішній день існує безліч визначень поняття «інтернет», але в них невід'ємно фігурують такі основні компоненти як «інформація», «мережа» та «обмін». У зв'язку з цим науковці усвідомлюють, що Інтернет є системним феноменом і як самостійна підсистема культури. Значення цієї культурної підсистеми проявляється у динамічних перебудовах інформаційно-комунікативного, віртуального середовища, а також психіки людини і психології через залучення до Інтернету різновікових осіб, починаючи з дитячого віку [3; 11].

З'ясовано особливості феноменології поняття залежності від інтернету, розкривається зміст вказаного поняття, основні передумови його виникнення, спільні особливості з вже відомими адикціями, як наприклад, нехтування важливими речами в житті через адиктивну поведінку, руйнування адиктом відносин зі значимими людьми, скритність. Емпірично встановлено часовий період розгортки інтернет-залежності, зокрема період від шести місяців до року від початку користування мережею [1; 3; 4; 5].

Встановлені критерії діагностики Інтернет-залежної поведінки. Зокрема, в 21 столітті група китайських дослідників під керівництвом Р. Тао запропонувала критерії діагностики інтернет-залежності, в основі яких лежать критерії DSM-5 для хімічної залежності:

А. Симптоматичні критерії:

Обидва критерії повинні бути присутні:

1. Стурбованість Інтернетом: людина постійно згадує про свою попередню діяльність в Інтернеті або уявляє наступні сеанси роботи в мережі.
2. Симптоми відміни, про що свідчать дисфорія, тривога, роздратованість і нудьга, які виникають після кількох днів без користування Інтернетом

Один або більше наступних симптомів:

1. Толерантність: збільшення часу, що проводиться в Інтернеті, для отримання задоволення.
2. Стійке бажання та/або невдалі спроби контролювати, скоротити або припинити використання Інтернету.
3. Продовження надмірного використання Інтернету, незважаючи на знання про наявні постійні або періодичні фізичні або психологічні проблеми, котрі були викликані або посилюються використанням Інтернету.
4. Втрата інтересу до попередніх захоплень та розваг, за виключенням використання Інтернету, як прямий результат.
5. Людина використовує Інтернет для того, щоб уникнути поганого настрою або щоб полегшити подібний стан (наприклад, дисфорію, відчуття безпомічності, вини, тривоги).
6. Критерій виключення: надмірне використання Інтернету пов'язане з психічним розладом або з біполярним розладом першого типу.

Б. Клінічно значущі порушення: функціональні порушення (зниження соціальної, наукової, навчальної, виробничої діяльності, в тому числі втрата значимих стосунків, роботи, освітніх або кар'єрних можливостей).

В. Часові критерії: тривалість інтернет-залежності повинна бути більше 3 місяців при використанні Інтернету від 6 і більше годин в день [6;10;12;15].

Визначені мотиваційні особливості в залежності від статевого фактору. Результати досліджень показують, що жінки частіше, ніж чоловіки, відзначають в себе наявність мотивів самореалізації, відпочинку та подолання дефіциту комунікації (40% жінок та 25% - чоловіки), але рідше – афіліації та самоствердження (21% жінок та 30% - чоловіки).

Відповідно, жінки більше зацікавлені у користуванні соціальними мережами, де вони задовольняють свої потреби у спілкуванні, а чоловіки надають перевагу комп'ютерним мережевим іграм, які дають можливість

самоствердитися та ідентифікувати себе з певною віртуальною групою за спільними інтересами [2].

Емпірично показано, що існують статистично значимі відмінності між користувачами Facebook і Instagram за цінностями влади, досягнення, самостійності. Користувачі Facebook у порівнянні з користувачами Instagram у своїй активності в соціальних мережах більше надають перевагу соціальному статусу (престижу), більш схильні виявляти прагнення до особистого успіху та самореалізації і менше виявляють потребу автономності, менше прагнуть до самостійних дій та мислення [14].

Метою статті є розкрити особливості сталих мотиваційних тенденцій особистості – користувача мережі Інтернет.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для досягнення мети були конкретизовані основні завдання даного дослідження:

1. Розкрити статево-вікові відмінності схильності до Інтернет-залежності.
2. Встановити особливості мотиваційних сталих тенденцій особистості залежно від рівня виразності Інтернет- адикції.
3. Виявити особливості емоційних переживань особистості залежно від рівня виразності Інтернет- адикції.

Об'єктом дослідження є особистість користувача мережі Інтернет як психологічне явище.

Предметом є взаємозв'язок сталих мотиваційних тенденцій й спрямованості емоційних переживань з рівнем виразності Інтернет-залежності особистості.

В основу дослідження покладено припущення: існують структурні розбіжності у взаємозв'язках сталих мотиваційних тенденцій, спрямованості на емоційні переживання особистості залежно від рівня її здатності контролювати свій час перебування в Інтернеті й рівень свого захоплення мережею.

У дослідження впроваджено наступний, адекватний меті та задачам, методичний інструментарій з урахуванням етапів наукового дослідження (за Б. Ананьєвим): метод порівняльного аналізу як організаційний - передбачає порівняння різних груп (в даному дослідженні порівнюються групи за статтю, віком, мотиваційним профілем, емоційним профілем та рівнем Інтернет-залежності); емпіричні методи добування наукових даних – психодіагностичні методики: «Діагностика мотиваційної структури особистості» В. Мільмана. Необхідно зазначити, що мотиваційний профіль за методикою В. Мільмана містить 7 основних шкал: підтримка життєзабезпечення (П), комфорт (К), соціальний статус (С), спілкування (О), загальна активність (Д), творча

активність (ДР), суспільна корисність (ОД); чотири підшкали: загальножиттєва (Ож), навчальна (Рб), ідеальний стан мотиву (ід), реальний стан мотиву (ре), тобто наскільки він є вдоволеним на даний момент і скільки для цього докладено зусиль.

Емоційний профіль складається з чотирьох шкал: спрямованість на емоційні переживання стеничного типу (Ест), спрямованість на емоційні переживання астенічного типу (Еаст), стеничний тип переживання і поведінки в стані фрустрації (Фст), астенічний тип переживання фрустрації (Фаст);

«Тест на Інтернет-залежність» С. Кулакова. Інтерпретаційні рівні Інтернет-залежності наступні:

20-49 балів - навчальний користувач Інтернету, особистість вміє контролювати свій час в мережі;

50-79 – балів - є деякі проблеми з надмірним захопленням Інтернетом, які надалі можуть ускладнитися, якщо не звернути на них увагу;

80-100 балів - користування Інтернетом викликає значні проблеми у житті. Отже, така особа потребує допомоги фахівця-психотерапевта;

прийоми обробки емпіричних даних - двохфакторний дисперсійний аналіз, кореляційний аналіз (коефіцієнт Пірсона), множинний регресійний аналіз;

інтерпретаційні – структурний метод, зокрема, визначення психологічних профілів.

У дослідженні взяли участь учні 6, 7, 9 класів однієї із гімназій в м. Києві.

Всього 66 осіб віком від 12 до 17 років. Із них 32 особи жіночої статі та 34 – чоловічої.

До участі в опитуванні залучалася добірка, яка була в наявності (за правилом Р. Готсданкера) відповідно з соціальним замовленням стосовно впровадженого дослідження.

Вирішуючи задачу встановлення ролі статево-вікових відмінностей Інтернет-залежності особи була здійснена перевірка рівності дисперсій.

На основі двохфакторного дисперсійного аналізу встановлені особливості взаємозв'язку Інтернет-залежності та факторів «статі», «віку» та спільного фактору «стать, вік».

Оцінка ефектів міжгрупових факторів стосовно зв'язку з рівнем виразності Інтернет – залежності особистості показала наступне: існує сильний взаємозв'язок Інтернет-залежності з фактором «стать» ($Z_{нч}=0.005$); віковий фактор (показник 0.836) не впливає на особливості вираження досліджуваної ознаки; взаємодія факторів статі та віку становить 0,04, тому вона має вплив на показник схильності до Інтернет-адикції (див.табл 1).

Детальний аналіз виявлених тенденцій дозволив зазначити наступне: більш схильними до Інтернет-залежності є особи чоловічої статі. Підтвердженням цьому є, по-перше, середній показники адикції у осіб жіночої статі він знаходиться в межах норми (44, коли інтервал початкового користувача від 20 до 49 балів), тоді як у осіб чоловічої статі цей показник відноситься до середнього рівня виразності (63 при середніх значеннях від 50 до 79); по-друге, нижня і верхня межі довірчого інтервалу у осіб чоловічої статі (39.6 та 83.9) суттєво вищі, ніж у осіб жіночої статі (30.1 та 71.3).

Отримана залежність не суперечить результатам існуючих наукових досліджень.

Таблиця 1

Оцінка ефектів міжгрупових факторів

Залежна змінна: Інтернет-залежність

Джерело	Сума квадратів типу III	ст.св.	Середній квадрат	F	Знч.
Скоригована Модель	2251,960 ^a	11	204,724	1,716	,095
Вільний член	63662,191	1	63662,191	533,563	,000
Стать	1019,400	1	1019,400	8,544	,005
Вік	248,237	5	49,647	,416	,836
стать * вік	1508,543	5	301,709	2,529	,040
Помилка	6443,025	54	119,315		
Всього	104075,000	66			
Скориговано всього	8694,985	65			

Аналіз спільного впливу фактору «статі та віку» на прояви рівня Інтернет-залежності показав збереження тенденції більшої схильності до «мережеголізму» (Кулаков, 1996) осіб чоловічої статі, але з'являються нові особливості, а саме: середні показники в осіб жіночої статі мають тенденцію до зниження з віком, а в осіб чоловічої статі, навпаки, можна спостерігати збільшення значень адикції зі збільшенням віку.

Для визначення особливостей взаємозв'язку компонентів мотиваційної спрямованості особистості та рівня виразності Інтернет-залежності, здійснено кореляційний аналіз (коефіцієнт Пірсона). Для всебічного вивчення феномену

залежності від Інтернету варто було провести наскрізний аналіз в загальному вигляді для вибірки в цілому з подальшим її поділом на групи на основі такої умови, як рівень здатності особистості контролювати свій час перебування в Інтернеті й рівень свого захоплення мережею.

Встановлено кореляційний зв'язок з Інтернет-залежністю таких мотиваційних змінних, як: комфорт ($r = 0,739$, при $P=0.01$), соціальний статус ($r = -0,624$, при $P=0.01$), спілкування ($r = -0,53$, при $P=0.01$), суспільна корисність (показник $r = -0,369$, при $P=0.05$). Тобто, зі збільшенням рівня адикції найбільш пріоритетним мотивом особистості є забезпечення комфорту й безпеки, як продовження мотивації підтримки життєзабезпечення, але в більш удосконалених проявах, які приносять більше задоволення. Вказана мотиваційна змінна включає увагу, повагу, розваги. При цьому знижується важливість інших: статусно-престижної мотивації, яка представляє мотиви підтримки життєдіяльності та комфорту в соціальній сфері; мотивації спілкування з іншими, приєднання до групи і можливі вияви підкорення та агресії; мотивації приносити суспільству користь.

Ввівши диференційну ознаку, а саме, рівень виразності Інтернет-залежності, ми отримали можливість здійснити порівняльний аналіз мотиваційних тенденцій групи осіб, які здатні контролювати свій час в мережі (№=54) і групи осіб, які мають деякі проблеми з надмірним захопленням Інтернетом (№=12). Останню групу можна назвати групою ризику за проблемою Інтернет-залежності.

Отже, для першої групи з невираженою досліджуваною ознакою спостерігаються такі значимі зв'язки: підтримка життєзабезпечення ($r = 0,419$ – зв'язок слабкий, прямий), комфорт ($r = -0,424$ – зв'язок слабкий, зворотній), соціальний статус ($r = 0,514$ – зв'язок середній, прямий), спілкування ($r = 0,643$ – зв'язок середній, прямий) та суспільна корисність ($r = 0,661$ – зв'язок сильний, прямий). В цій групі на перший план виходить мотивація суспільної користі, мотивація спілкування, соціальний статус. Особи, які здатні контролювати свій час перебування в мережі (незалежні від Інтернету і не відносяться до групи ризику) надають меншого значення мотивам комфорту та більше турбуються про життєзабезпечення.

Для другої групи осіб, які мають деякі проблеми з надмірним захопленням Інтернетом, встановлені наступні зв'язки мотивації з досліджуваною ознакою (Інтернет-залежністю): мотиви комфорту ($r = 0,84$ – зв'язок сильний, прямий), статусно-престижна мотивація ($r = -0,734$ – зв'язок сильний, зворотній), мотивація спілкування ($r = -0,403$ – зв'язок слабкий, зворотній), мотивація принести користь суспільству ($r = -0,435$ – зв'язок слабкий, зворотній). Отримані показники вказують на тенденцію Інтернет-залежних осіб

до підтримки комфорту і нехтування соціальним статусом, а також схильності до уникання спілкування. Суспільна корисність у Інтернет-адиктів має також низький пріоритет. Це можна пояснити відсутністю зв'язків з мотиваціями загальної і творчої активності. Адже мотивація принести користь суспільству, як вище прагнення людини, особливо виявляється за умови досягнення і використання творчих результатів.

Узагальнюючи числові значення, отримані в ході емпіричного дослідження та аналізу, можна зробити припущення, що у осіб, схильних до надмірного користування Інтернетом, переважає егоїстична мотиваційна спрямованість егоцентричного типу. На відміну від осіб, котрі не мають вираженої адикції, вони слабо орієнтовані на соціальну взаємодію. Це виражається у зворотній кореляції з соціальним статусом, суспільною корисністю та спілкуванням, але при цьому і цінність власної особистості для них також є не дуже високою на відміну від індивідуалістичного типу, де ця ознака зберігається.

У осіб без залежності від Інтернету спостерігається зворотна тенденція, вони мають гуманістичну мотиваційну спрямованість, оскільки для них є цінною як власна особистість (що підтверджується кореляцією з життєзабезпеченням), так і суспільство в цілому (взаємозв'язки із спілкуванням, соціальним статусом та суспільною корисністю). Вираженої диференціації за підтипами цієї мотиваційної спрямованості не спостерігається, але наявний певний ухил до альтруїстичної форми, обґрунтований кореляцією із суспільною корисністю.

Отримані кількісні показники тенденції спілкування стосовно представників «групи ризику» до залежності від Інтернет, то на перший погляд немов би парадокс: кореляція є зворотною, але тут варто враховувати те, що запитання в опитувальнику побудовані таким чином, щоб дослідити мотивацію спілкування, приєднання до групи саме в процесі реальної міжособистісної взаємодії з іншими. Так, якщо в реальному житті наявний дефіцит спілкування виражається в негативних прагненнях, наприклад, агресії, то можна припустити, що тенденція до спілкування може бути розвинутою в віртуальному середовищі як компенсація та задоволення мотиву афіліації або мотиву відкидання – страху бути неприйнятним, знехтуваним.

Відповідно, задоволення мотиву афіліації та комунікативного мотиву відбувається у незалежних від Інтернету осіб в реальному житті, так як зв'язок є прямим.

Отже, встановлена ієрархія зв'язків залежності від Інтернету та сталих мотиваційних тенденцій:

по-перше, для осіб, які здатні контролювати свій час перебування в мережі, домінуючим є зв'язок із мотивацією принести суспільству користь, як

вищим прагнення людини, тоді як для групи осіб з деякими проблемами надмірного захоплення Інтернетом, домінуючим є прямий зв'язок з мотивом комфорту. Тобто, чим вищий рівень залежності від Інтернету, тим сильніше виявляються мотиви комфорту і безпеки;

по-друге, для осіб, які здатні контролювати свій час перебування в мережі, субдомінантними є зв'язки з мотивацією спілкування й статусно-престижною мотивацією як підтримкою життєдіяльності та комфорту в соціальній сфері, тоді як для групи осіб з деякими проблемами надмірного захоплення Інтернетом, субдомінантним є зворотній зв'язок зі статусно-престижною мотивацією. Тобто, чим сильніше виражена залежність від Інтернету, тим менше виявляється стала тенденція соціального статусу - підтримки життєдіяльності і комфорту в соціальній сфері.

Для виявлення особливостей емоційних переживань особистості з Інтернет-залежністю був впроваджений порівняльний аналіз кореляційних матриць для двох груп досліджуваних: особи, які вмiють контролювати свій час перебування в мережі Інтернет (перша група) та особи, які мають деякі проблеми з надмірним захопленням Інтернетом (друга група). Кореляційні матриці наведено в таблицях 2 і 3.

В таблиці 2 наявні кореляції рівня залежності від Інтернету зі шкалами емоційного профілю для осіб, які вмiють контролювати свій час перебування в мережі.

Таблиця 2

Матриця кореляцій рівня виразності «мережеголізму» та шкал емоційного профілю для першої групи досліджуваних

Показник	Рівень Інтернет-залежності	Ест	Еаст	Фст	аст
Рівень Інтернет-залежності	1	,642**	-,374**	-0,254	-0,088
Ест	,642**	1	0,109	0,145	-,339*
Еаст	-,374**	0,109	1	0,076	,387**
Фст	-0,254	0,145	0,076	1	0,132
Фаст	-0,088	-,339*	,387**	0,132	1

В наведеній таблиці 2 стосовно вирішуваної задачі привертають увагу зв'язки рівня Інтернет-залежності з: спрямованістю на емоційні переживання стеничного типу ($r = 0,642$ – зв'язок середній, прямий), спрямованістю на емоційні переживання астенічного типу ($r = -0,374$ – зв'язок слабкий, зворотній). Констатуємо відсутність зв'язків з типами переживання в ситуаціях фрустрації. Виділені показники вказують на таку залежність: чим вище рівень здатності контролювати свій час перебування в мережі, тим сильніше переживання, які спонукають особистість до активності й тим слабші переживання, які знижують її активність, роблять особу пасивною, замкнутою.

В наведеній таблиці 2 стосовно вирішуваної задачі привертають увагу зв'язки рівня Інтернет-залежності з: спрямованістю на емоційні переживання астенічного ($r = 0,731$ – зв'язок сильний, прямий) та стеничного типу ($r = -0,592$ – зв'язок середній, зворотній).

В таблиці 3 наявні кореляції рівня залежності від Інтернету зі шкалами емоційного профілю для осіб, які мають деякі проблеми з надмірним захопленням Інтернетом.

Таблиця 3

Матриця кореляцій рівня виразності «мережеголізму» та шкал емоційного профілю для другої групи досліджуваних

Показники	Рівень Інтернет-залежності	Ест	Еаст	Фст	Фаст
Рівень Інтернет-залежності	1	-,592**	,731**	,319*	0,172
Ест	-,592**	1	0,025	-0,122	-,767**
Еаст	,731**	0,025	1	,632*	0,432
Фст	,319*	-0,122	,632*	1	0,095
Фаст	0,0594	0,004	0,161	0,769	1

Отже, отримані зв'язки рівня виразності залежності від Інтернету і спрямованості на емоційні переживання показують таку особливість, як обернену картину для досліджуваних двох груп: для першої домінуючою є спрямованість на емоційні переживання стеничного типу, тоді як для другої – спрямованість на емоційні переживання астенічного типу.

Висновки. Результати дослідження особливостей сталих мотиваційних тенденцій особистості – користувача мережі Інтернет та їх взаємозв'язку з рівнем виразності Інтернет - залежності дозволяють зазначити наступне:

по-перше, емпірично встановлено сильний взаємозв'язок Інтернет-залежності й фактору «стать», тоді як фактор «вік» не впливає на особливості вираження досліджуваної ознаки; двоєдиний вплив «статі та віку» на прояви рівня Інтернет-залежності показав збереження тенденції більшої схильності до «мережеголізму» осіб чоловічої статі, але з'являються нові особливості, а саме: середні показники в осіб жіночої статі мають тенденцію до зниження з віком, а в осіб чоловічої статі, навпаки, можна спостерігати збільшення значень схильності до адикції зі збільшенням віку;

по-друге, ввівши диференційну ознаку, а саме, рівень виразності Інтернет- залежності, ми отримали психологічну казуїстику, а саме виявили дві групи досліджуваних добірки, яка була в наявності: перша – це користувачі Інтернет, які здатні контролювати свій час перебування в мережі; друга - особи, які мають деякі проблеми з надмірним захопленням Інтернетом, які надалі можуть ускладнитися, якщо не звернути на них увагу. Цю групу можна назвати групою ризику за проблемою Інтернет – адикції;

в-третьх, встановлені особливості мотиваційних сталих тенденцій особистості залежно від рівня виразності Інтернет - адикції. Особливості полягають у різній ієрархії зв'язків, зокрема: для осіб, які здатні контролювати свій час перебування в мережі, домінуючим є зв'язок рівня «мережеголізму» із мотивацією принести суспільству користь; для осіб, які мають деякі проблеми з надмірним захопленням Інтернетом, домінуючим є зв'язок досліджуваної ознаки (Інтернет-залежності) з мотивами комфорту;

в-четвертих, емпірично виявлені особливості емоційних переживань особистості залежно від рівня виразності Інтернет- адикції. Важливою є особливість оберненої картини залежностей для досліджуваних груп, а саме: для першої домінуючою є спрямованість на емоційні переживання стеничного типу, тоді як для другої – спрямованість на емоційні переживання астенічного типу.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні ролі рівня виразності Інтернет-залежності як фактору інтеграції характеристик різних рівнів індивідуальності і на цій основі розробка психологічного тренінгу для роботи з користувачами Інтернет-мережі.

Література

1. Асмолов А. Г. Психологическая модель Интернет-зависимости личности. Дистанционное и виртуальное обучение. 2004. № 7. С. 5-7.
2. Арестова О. Н. Исследование половых различий при работе с Интернетом на примере пользователей [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://staff.ttu.ee/~bgordon/oppetegevus/valjendus/ref_rus/orig_article_8.pdf

3. Бодрийяр Ж. Симулякры и симуляции. СПб.: ПОСТУП, 2014. 240 с.
4. Войскунский А. Е. Развивается ли агрессивность у детей и подростков, увлеченных компьютерными играми? *Вопросы психологии*. 2010. N 6. С. 133-143.
5. Войскунский А.Е. Концепции зависимости и присутствия применительно к поведению в Интернете. *Медицинская психология: электрон. науч. журн.* 2015. N 4(33). С. 6 [Электронный ресурс]. URL: <http://mprj.ru>
6. Гриффитс М.Д. Избыточное применение Интернета: онлайнное аддиктивное поведение. Интернет-зависимость. Психологическая природа и динамика развития. 2009. С. 253–256.
7. Егоров А. Ю. Современные представления об Интернет-аддикциях и подходах к их коррекции. *Медицинская психология*. 2015. С. 7.
8. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. СПб.: Питер, 2000. С.392- 395.
9. Internet World Stats [Electronic resource]. – <http://www.internetworldstats.com/>
10. Малыгин В.Л. Интернет-зависимое поведение. Критерии диагностики, личностно-характерологические факторы риска формирования, профилактика и психотерапия. *Сб. материалов науч.-практ. конф. с международ. участием «Клиническая психология в здравоохранении и образовании»*. 2011. Т. 24. С. 36–41.
11. Пелипенко А. А. Интернет как феномен эволюции культуры [Электронный ресурс]. *Власть*. 2015. Режим доступа до ресурсу: <https://cyberleninka.ru/search?q=%D0%9F%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B9%20%D0%90%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87>.
12. Proposed diagnostic criteria for internet addiction. R. Tao, X. Huang, J. Wang [et al.]. *Addiction*. 2010. Vol. 105. P. 556–564.
13. Тест на интернет-зависимость (С.А. Кулаков, 2004)[Электронный ресурс] - Режим доступа до ресурсу: <http://74205s36.edusite.ru/DswMedia/testyinakomp-yuternuyuzavisimost-.pdf> (09.10.2010)
14. Юрчинська Г.К. Особливості системи цінностей користувачів соціальних мереж (на прикладі Facebook і Instagram). *Теоретичні і прикладні проблеми психології: Збірник наукових праць*. № 2 (49), 2019. С. 331-345.
15. Янг К. С. Диагноз – интернет-зависимость. *Мир Интернет*. 2000. №2. С. 24–29.

References

1. Asmolov A. G. (2004). Psihologicheskaja model' Internet-zavisimosti lichnosti. Distancionnoe i virtual'noe obuchenie. N 7. S. 5-7. [in Russian].

2. Arestova O. N. Issledovanie polovyh razlichij pri rabote s Internetom na primere pol'zovatelej [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu do resursu: http://staff.tu.ee/~bgordon/oppetegevus/valjendus/ref_rus/orig_article_8.pdf [in Russian].
3. Bodrijjar Zh. (2014). Simuljakry i simuljacii. SPb.: POSTUP. 240 s. [in Russian].
4. Vojskunskij A. E. (2010). Razvivaetsja li agressivnost' u detej i podrostkov, uvlechennyh komp'juternymi igrami? Voprosy psihologii. N 6. S. 133-143. [in Russian].
5. Vojskunskij A.E. (2015). Konceptii zavisimosti i prisutstvija primenitel'no k povedeniju v Internete. Medicinskaja psihologija: jelektron. nauch. zhurn. N 4(33). C. 6. [Elektronnyj resurs]. URL: <http://mprj.ru> [in Russian].
6. Griffiths M.D. (2009) Izbytochnoe primenenie Interneta: onlajnovoe addiktivnoe povedenie. Internet-zavisimost'. Psihologicheskaja priroda i dinamika razvitija. S. 253–256. [in Russian].
7. Egorov A. Ju. (2015). Sovremennye predstavlenija ob Internet-addikcijah i podhodah k ih korrekcii. Medicinskaja psihologija. S. 7. [in Russian].
8. Il'in E.P. (2000). Motivacija i motivy. SPb.: Piter. S.392- 395. [in Russian].
9. Internet World Stats [Electronic resource]. – <http://www.internetworldstats.com/> [in English].
10. Malygin V.L. (2011). Internet-zavisimoe povedenie. Kriterii diagnostiki, lichnostno-harakterologicheskie faktory riska formirovanija, profilaktika i psihoterapija. Sb. materialov nauch.-prakt. konf. s muzhdunar. uchastiem «Klinicheskaja psihologija v zdravoohranenii i obrazovanii». T. 24. S. 36–41. [in Russian].
11. Pelipenko A. A. Internet kak fenomen jevoljucii kul'tury [Elektronnij resurs]. Vlast'. 2015 Rezhim dostupu do resursu: <https://cyberleninka.ru/search?q=%D0%9F%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B9%20%D0%90%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87>. [in Russian].
12. Proposed diagnostic criteria for internet addiction. (2010). R. Tao, X. Huang, J. Wang [et al.]. Addiction. Vol. 105. P. 556–564. [in English].
13. Test na internet-zavisimost' (S.A. Kulakov, 2004) [Elektronnij resurs] - Rezhim dostupu do resursu: <http://74205s36.edusite.ru/DswMedia/testyinakomp-yuternuyzavisimost-.pdf> (09.10. 2010) [in Russian].
14. Jurchins'ka G.K. (2019). Osoblivosti sistemi cinnostej koristuvachiv social'nih merezh (na prikladi Facebook i Instagram). Teoretichni i prikladni problemi psihologii: Zbirnik naukovih prac'. № 2 (49). S. 331-345. [in Ukrainian].

15. Jang, K. S. (2000). Diagnost – internet-zavisimost'. Mir Internet. №2. S. 24–29. [in Russian].

Yurchynska H.K., Stepanenko O. O.

FEATURES OF MOTIVATION TENDENCIES OF INTERNET USERS

The article is devoted to the review of the problem of constant motivational tendencies and focus on specific emotional experiences, depending on the level of expressiveness of network dependence. The gender and age characteristics of users' inclination to Internet addiction were revealed. These trends are consistent with the directions of existing scientific research but relate to the age group of 12-17 years old (available sample). For the effect of the gender age factor is essential. It is established that the variable mean of females tends to decrease with age; for males, on the contrary, there is a corresponding increase with age.

Benchmarking revealed the characteristics of persistent personality trends for two groups of people: those who are able to control their time on the Internet and those who have some problems with the excessive interest of the specified network. These features are in a different hierarchy of connections, in particular: for those who are able to control their time on the network, it is dominant to link the level of dependence on the network with motivation to benefit the public; for people who have some problems with Internet addiction, the relationship between the trait (Internet addiction) and comfort is dominant.

The peculiarities of focusing on emotional experience in dependence with the level of addiction are established. The characteristic is the inverse pattern for the studied groups: for the former, the focus is on the emotional experiences of the stenic type, where as for the second, the orientation is for the emotional experiences of the asthenic type.

Key words: *Internet addiction, steady personality trends, support for security, comfort, social status, communication, stenic experiences.*

Юрчинська Ганна Кирилівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної психології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

Степаненко Ольга Олегівна – студентка магістратури, спеціальність «психологія», факультет психології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

Yurchynska Anna - Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of General Psychology, Taras Shevchenko National University of Kyiv;

Stepanenko Olga - Master's student, specialty "psychology", faculty of psychology, Taras Shevchenko National University of Kyiv.